

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Заместник-министър на земеделието и храните

2/22/2024

X 91-743/22.02.2024

Signed by: Habibe Husnieva Topuklieva

ДО

МИНИСТЪРА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

КИРИЛ ВЪТЕВ

ОДОБРЯВАМ:

X

Кирил Вътев

Министър

Signed by: Miroslav Tsonev

За министър:

Заместник-министър: М. Маринов

Заповед за заместване № 2209-132

от 16.02.24

„ВЯРНО С ЕЛЕКТРОННО
ПОДПИСАНИЯ ОРИГИНАЛ“

КОПИЕ ДО

ДОЦ. Д-Р ДЕЯН СТРАТЕВ

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Д-Р ДАМЯН ИЛИЕВ

СЪВЕТНИК НА МИНИСТЪРА НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Д-Р СВЕТОЗАР ПАТАРИНСКИ

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ
НА ХРАНИТЕ

ДОКЛАД

ОТ

Г-Н АЛЕКСАНДЪР ЙОЦЕВ – ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА
ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

Относно: Извършените дейности през 2023 г., касаещи изпълнението на Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и

предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Планът за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете (АЧС) в България има за цел да определи действията, които следва да бъдат предприети от всички компетентни институции и времевият график за тяхното изпълнение. Регламентирането на координирани и съвместни действия от компетенциите на различни институции и структурите им е продиктувано от усложнената епизоотична обстановка по отношение на болестта в периода 2018- 2019 г. През 2020 г. с Решение № 43 от 24 януари 2020 г. на Министерски съвет, е одобрен План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България. Прилагането на координиран подход, за надзор, контрол и ликвидиране на болестта, заложен в Плана, получи изключително положителна оценка от страна на Европейската комисия при проведенният одит в България (в периода 2 - 6 ноември 2020 г.) за оценка на изпълнението на контрола по здравеопазване на животните във връзка с Африканската чума по свинете (DG(SANTE) 2020-7118).

С Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет е одобрен План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г., съдържащ продължение на мерките прилагани в страната през 2020 г.

С Решение № 63 от 31 януари 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България за периода 2024 – 2026 г. Целта е действието на заложените мерки в Плана за периода 2021-2023 г. и механизма на координация между институциите да бъде удължен до достигане на статут на свободна от заболяването страна/регион и изпълнение на изискванията на чл. 56 от Регламент (ЕС) 2023/594¹.

Ежегодният доклад за изпълнението на мерките по Плана се изготвя от Министерство на земеделието и храните. Изготвените до момента доклади за 2020 г., 2021 г. и 2022 г. са публикувани на интернет страницата на МЗХ и са сведени до знанието на ангажираните структури чрез официални писма.

¹ Регламент (ЕС) 2023/594 на Комисията от 16 март 2023 година за определяне на специални мерки за контрол на болестта във връзка с африканската чума по свинете и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2021/605 (ОВ L 79 от 17.3.2023 г.)

Във връзка с гореизложеното, представям на Вашето внимание годишен доклад за извършените дейности през 2023 г., касаещи изпълнението на Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България.

РЕЗЮМЕ: През 2023 г. продължава изпълнението на дейностите заложи в Плана, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове се спазват, не са отчетени затруднения, както и не са постъпвали предложения за отмяна или изменение на мерките. На този етап ангажираните с изпълнението на дейностите в Плана институции не съобщават за констатирани проблеми и необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства. С Решение № 63 от 31 януари 2024 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в Република България за периода 2024 – 2026 г., съдържащ продължение на прилаганите мерки. През 2023 г. няма засегнати индустриални обекти и фамилни ферми за отглеждане на свине. Причина за стабилната тенденция в спада на засегнатите обекти и унищожени животни може да се посочи и координираното прилагане на мерките заложи в Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването АЧС. С Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/413 на Комисията от 25 януари 2024 година за изменение на приложения I и II към Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594 за определяне на специални мерки за контрол във връзка с африканската чума по свинете, въз основа на мерките прилагани от страна на Българската агенция по безопасност на храните, е променена регионализацията на страната с което се облекчава и търговията с живи животни и продукти, добити от тях.

I. Обща информация:

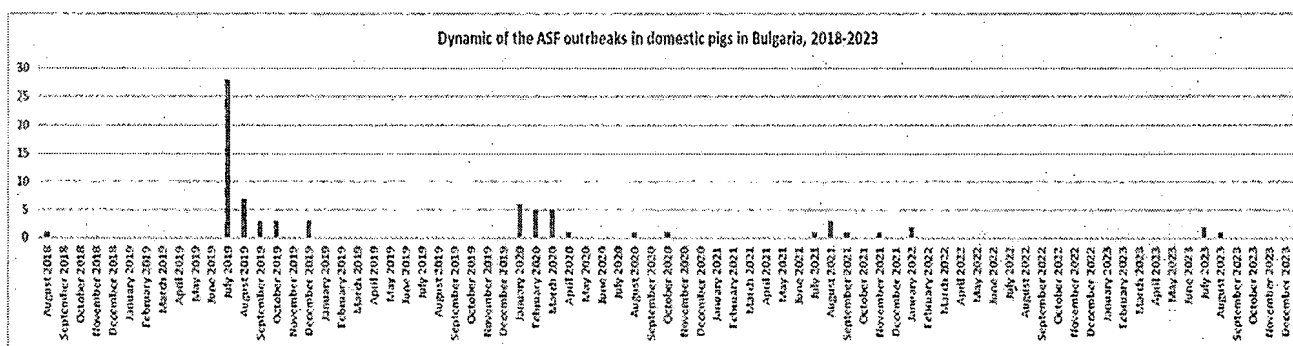
През 2023 г. по данни на информационната система за обявяване на заболяванията на Европейската комисия (ADIS) са обявени три огнища на заболяването при домашни свине отглеждани в лични стопанства, на територията на областите Монтана и Ловеч. Проведените епидемиологични проучвания показват, че вирусът е проникнал заради по-слабите мерки за биосигурност в обектите за отглеждане на свине за лични нужди и непряк контакт с диви свине, идващи от река Дунав.

Докладвани са общо 322 огнища на АЧС при диви свине, като са изследвани общо 11 259 проби от диви свине.

По отношение на домашните свине през 2019 година в резултат на заболяването са унищожени 140 093 броя свине в 44 обекта, през 2020 г. са обявени 19 огнища на

заболяването, със засегнати 65 561 броя свине, през 2021 г. са докладвани 6 огнища със унищожени общо 13 322 свине, докато през 2022 г. и 2023 г. няма засегнати индустриални обекти и фамилни ферми за отглеждане на свине. Анализът на данните сочи, че има положителна тенденция за намаляване на броя на огнищата и засегнатите домашни свине, както и благоприятно управление и контрол на болестта в индустриалните обекти и във фамилните ферми. Причина за стабилната тенденция в спада на засегнатите обекти може да се посочи и координираното прилагане на мерките заложи в Плана за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването АЧС.

Информация за броят на докладваните огнища на АЧС при домашни свине в периода 2018-2023 г. е показана на графиката по-долу:

Графика 1 – Динамика на огнищата на АЧС при домашни свине в България, 2023 г. (Източник: БАБХ)

II. Изпълнение на плана от компетентните институции и ведомства:

1. Министерство на земеделието и храните (МЗХ):

Актуализиране на националното законодателство:

Голяма част от мерките заложи в Плана по отношение актуализиране на националното законодателство са изпълнени след приемането му още през 2021 г. По отношение на заложеното през 2021 г. изменение и допълнение на Закона за лова и опазване на дивеч (ЗЛОД), към момента запасите на дива свиня са под 0,3 бр. на 100 ха. за страната и по тази причина не се налага изготвяне на ЗИД на ЗЛОД.

Подобряване на информираността, чрез обучения и запознаване с добри практики:

През 2023 г. Европейският орган по безопасност на храните (ЕОБХ) проведе за четвърта година масштабна кампания „Да спрем Африканската чума по свинете“ за повишаване на осведомеността относно АЧС. Кампанията, насочена към югоизточния регион на Европа, се провежда в партньорство с местните власти и е в ход в осемнадесет целеви държави: Албания, Босна и Херцеговина, България, Гърция, Естония, Косово, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Северна Македония, Словакия, Словения, Сърбия, Унгария, Черна гора, Чешка република и Хърватия. Целта е да повиши осведомеността

на земеделските стопани, ветеринарните лекари и ловците относно борбата с АЧС, да съкрати времето за съобщаване при евентуално съмнение за поява на заболяването и така да допринесе за предотвратяване на разпространението. Продължителността ѝ е от края на месец юли до края на месец септември 2023 г. България е включена в кампанията за трета поредна година, като и през 2023 г. информационни материали за болестта на български език са публикувани на интернет-страниците на Министерство на земеделието и храните, Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), Центъра за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ) и Българският ветеринарен съюз (БВС), а информация за кампанията и достъп до материалите са изпратени до всички институции, ангажирани с изпълнението на мерките в Плана.

Във втория брой на изданието на Българския контактен център „Актуално EFSA“ през 2023 г. е публикувано кратко резюме на епидемиологичния анализ на Африканска чума по свинете в ЕС през 2022 г. Изданието е достъпно в електронен вариант на интернет страницата на ЦОРХВ и Контактния център, както и на хартиен носител.

Създадена е организация от Изпълнителна агенция по горите за провеждане на обучения на ловци от ловните дружини за АЧС, биосигурност, взимане на проби и въвеждане на данните в модул „Лов“. В тази връзка през месеците юли, август и септември на 2023 г. са проведени обучения на 4 699 ловци на местно ниво, най-вече за прилагане на мерките за биосигурност при провеждането на груповия лов на дива свиня и при загробването или третирането с хидратна вар на трупове на открити мъртви диви свине, с цел справяне със заболяването АЧС.

Във връзка с фактът, че ловците играят важна роля за здравеопазването на животните, при откриване на ловния сезон за мигриращ дивеч през месец август на ловците са раздадени листовки, с които са информирани за тяхната ключова роля в борбата за ликвидиране на АЧС.

Насърчаване предприемането на мерки за повишаване на биосигурността на ниво земеделско стопанство и животновъден обект, и постигане на по-добро ниво на превенция срещу масови прояви на заразни болести по животните:

Финансова подкрепа се предоставя за ускоряване на модернизацията и технологичното обновление на стопанствата, включително и за подобряване на опазването на околната среда и адаптация към климатичните промени, чрез приеми по подмярка 6.1 „Стартова помощ за млади земеделски стопани“ и 6.3 „Стартова помощ за развитието на малки стопанства.

През 2023 г. продължава изпълнението на сключените административни договори по подмярка 5.1 „Подкрепа за инвестиции в превантивни мерки, насочени към ограничаване на последствията от вероятни природни бедствия, неблагоприятни

климатични явления и катастрофични събития“, както и по проведения целеви прием по подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“, за земеделски стопани в сектор „Животновъдство“.

Засилване на научно-изследователското сътрудничество и обмяната на опит на национално и международно ниво:

- Изготвен е Епидемиологичен анализ на Африканска чума по свинете в Европейския съюз през 2022 г., базиран на информацията на Европейския орган по безопасност на храните;
- Проведен е семинар на тема „Въздействие на АЧС върху местните породи свине и стопанствата заден двор в страните от източна Европа“ по проект DEFEND от неправителствената организация „Ветеринари без граници“ – Италия, съвместно с ЦОРХВ. По време на семинара са засегнати теми като прякото и непрякото въздействие на заболяването АЧС върху по-малките и ценни популации местни породи свине. В рамките на семинара са взели участие представители на свиневъдни организации от Румъния, Сърбия, Унгария, Италия и Испания, които са споделили ценен практически опит за опазване на автохтонните породи свине по време на епидемия от АЧС;
- Организирана от Тракийския университет през месец ноември 2023 г. международна конференция „Аборигенни домашни породи – Източнобалканска свиня – богатството на България“.

Провеждане на редовни заседания на областните и общинските эпизоотични комисии, както и на извънредни такива при усложнена эпизоотична обстановка:

През 2023 г. в МЗХ е получена и обобщена информация за ежемесечно провеждани заседания на областните эпизоотични комисии в Перник, Кърджали и Добрич.

Граничен контрол, събиране и унищожаване на странични животински продукти и отпадъци:

През 2023 г. на одобрените 8 гранични-контролни пунктове, както и на входните пунктове Лесово, Малко Търново, летище Варна и Летище Бургас и фериботите Варна и Бургас са извършени общо 59 728 броя проверки на личен багаж на пътници. Конфискувани са общо 675 кг. продукти от свинско месо. Инспекторите от ГКП-Летище София, ГКП – Варна и ГКП – Бургас осъществяват контрол върху събирането, транспортирането и обезвреждането на кухненски отпадъци от международните транспортни средства. Извършва се дезинфекция на влизащите и излизащите моторни превозни средства и контрол върху събирането, транспортирането и обезвреждането на кухненски отпадъци от международните транспортни средства.

Сформиране на екипи за епизоотично проучване - обучение, разработване на въпросници, мобилизиране в случай на необходимост:

Със Заповед № РД09-1145 от 06.11.2023 г. на министъра на земеделието и храните е определен поименният състав на постоянната комисия, която да извършва епизоотично проучване при възникване на територията на страната на огнища на особено опасни заразни болести, посочени в заповед на министъра на земеделието, храните и горите.

През 2023 г. не са провеждани епизоотични проучвания на засегнати свиневъдни обекти.

Контрол на практики/дейности, представляващи риск за АЧС:

През 2023 г. в 260 индустриални обекта и фамилни ферми са извършени 497 проверки, взети са 7 174 броя проби за пасивен надзор и 6 130 броя проби за активен надзор. Извършени са 17 проверки на осем обекта за отглеждане на Източнобалкански свине, при които са взети 29 броя проби за активен надзор.

От страна на БАБХ са извършени общо 361 броя официални проверки на пазари за живи животни, 75 проверки за спазване на забраната за свободно отглеждане на свине, установени и са санкционирани шест незаконни движения на свине.

Контрол в обектите тип „лично стопанство“:

Съгласно чл. 133, ал. 2, т. 11 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД) извършването на инвентаризация на стопанствата за лични нужди е задължение на кметовете и кметските наместници, за което е предвиден срок за изпълнение ежегодно до 20 октомври. В обектите за отглеждане на свине за лични нужди се прилага засилен контрол при регистрация и населване. Регистрираните ветеринарни лекари своевременно уведомяват ОВЛ при установяване на животни, които представляват епизоотичен риск.

Мерки в обектите, в които се отглеждат свине от породата Източнобалканска свиня (ключов момент в борбата с АЧС):

През 2017 г. са определени 5 броя ценни в генетично отношение нуклеусни стада от свине от породата Източнобалканска свиня (ИБС). Към момента само едно от тях намиращо се на територията на с. Драчево, обл. Бургас, собственост на Научен център по земеделие – гр. Средец е съхранено като генофонд на породата. Района на фермата е ограден с електропастир и животните са изолирани от контакт с диви свине. В момента се отглеждат 99 броя свине, от тях 75 са под селекционен контрол. Под селекционен контрол е и стадо отглеждано в с. Гроздьово, обл. Варна, където на закрито се отглеждат 107 броя свине, от тях 52 са под селекционен контрол.

В условия ех situ се отглеждат 25 свине, от тях 20 свине майки и 5 нереза в два обекта на Изпълнителна агенция по селекция и репродукция в животновъдството – (ИАСРЖ). През 2020 г. ИАСРЖ е разработила и одобрила Програма за съхранение на

породата източнобалкански свине, която се изпълнява и до момента. През 2023 г. са получени 18 приплода (11 женски и 7 нереза), които са продадени чрез тръжна процедура.

През 2023 г. от ИАСРЖ са изразходвани финансови средства в размер на 71 600 лева.

На територията на страната функционират общо осем обекта за отглеждане на ИБС, в които Българската агенция по безопасност на храните е извършила общо 17 проверки, при които са взети 29 броя проби за активен надзор за болестта АЧС.

Намаляване и поддържане на плътността на популацията на дивата свиня:

На базата на сключен договор № 19 от 17.01.2020 г. между ИАГ и „Научно-изследователски сектор“ при Лесотехнически университет за разработване и прилагане на Методика за таксирание запаса на дивата свиня в страната, през първите две седмици на месец октомври 2023 г. Методиката е приложена отново в ловностопанските райони на ловните дружини, като са задължени всички стопанисващи дивеча, при провеждането на излетите за групов лов на дива свиня да попълват специално създадени за целта формуляри.

На основание Постановление № 130/05.07.2018 г. на Министерски съвет и Заповед № РД 09-671/25.07.2018 г. на Министъра на земеделието, храните и горите е изградено оградно съоръжение по сухопътната граница с Р. Румъния с дължина 133 км. и 145 м. Оградата е с височина 1.30 м, стандартна – четириредова. На дървени колове са опънати три реда с бодлива тел и един ред режеща тел тип „Бруно“. Екипи от горски инспектори на РДГ Русе и РДГ Варна ежеседмично, съгласно утвърден график правят обход на цялото съоръжение, с цел установяване на състоянието му. При установени нарушения на целостта на оградата се извършва ремонт, като се подменят колове или се поставя допълнително бодлива тел, която е закупена предварително. От докладите на горските инспектори за извършените проверки, стана ясно, че оградата е в добро състояние.

И през 2023 г. остават изискванията приети на проведеното Национално съвещание с всички заинтересовани страни за бъдещото стопанисване и ползване на дивата свиня в страната, на 10.02.2022 г. в гр. Панагюрище, на което е взето решение за поддържане на запасите на дива свиня под 0,3 бр. на 100 ха. за страната, с което да бъдат изпълнени изискванията на Европейската Стратегия - SANTE за справяне със заболяването АЧС. С цел бъдещото запазване на вида в страната, се реши да не се отстрелват зрели женски и мъжки диви свине.

След откриването на груповия лов на дива свиня през месец октомври 2023 г. до 07.01.2024 г. са извършени 47 488 броя проверки. Проверките са извършвани за спазване

на изискванията на ЗЛОД и мерките за биосигурност по време на груповите ловни излети. В проверките са участвали 3 148 служители на регионалните дирекции по горите, 319 служители на МВР, 340 служители на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите. Проверени са 4 056 ловни дружини, 3 973 превозни средства и 38 459 ловци и са констатирани 41 нарушения, за част от които има съставени АУАН. Конфискувани са 8 бр. ловно оръжие, 29 бр. ловни боеприпаси, едър и дребен дивеч.

Създадена е необходимата организация и се осъществява периодичен контрол (ежеседмичен) от страна на Регионалните дирекции по горите, Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и неговите териториални поделения за спазване на забраните за подхранване на диви свине, регламентирани със заповеди на министъра на земеделието, храните и горите.

Оценка, комуникация и управление на риска от АЧС:

През месец август 2023 г. е изготвена актуализация на научно становище на ЦОРХВ относно междинна бърза оценка на риска от разпространение на Африканска чума по свинете в България за второто полугодие на 2023 г.

При планиране и актуализиране на стратегиите за надзор и контрол на болестта Центъра за оценка на риска по хранителната верига среща затруднения при набавянето на актуални данни за популациите на дивите и домашните свине, за което е необходимо да бъде осигурен достъп до интегрираната информационна система на БАБХ – ВетИС и модул Лов, както и да бъдат предоставяни данни за популацията на дивите свине в началото и края на всеки ловен сезон.

Доказване на статут свободна от болестта държава/регион:

През месец януари 2024 г. въз основа на прилаганите мерки и резултатите от надзора в свиневъдните обекти Европейската комисия **одобри искането на българските власти за преразглеждане и промяна на регионализацията на страната от зона III към зона II.** С Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/413² на Комисията, въз основа на мерките прилагани от страна на Българската агенция по безопасност на храните, е променена регионализацията на страната с което се облекчава и търговията с живи животни и продукти добити от тях. Към момента цялата територия на страната попада в част II на приложение I на Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594. Регионализацията се прилага в допълнение към мерките за контрол на болестта и съдържа списък с ограничителните зони в държавите членки, засегнати от огнища на АЧС, или в риск поради близост до огнища. Тези ограничителни зони се разграничават според

² Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/413 на Комисията от 25 януари 2024 година за изменение на приложения I и II към Регламент за изпълнение (ЕС) 2023/594 за определяне на специални мерки за контрол във връзка с африканската чума по свинете

епидемиологичната обстановка и се класифицират като ограничителни зони I (зони в риск), II (огнища при диви свине) и III (огнища при отглеждани (домашни) свине), като ограничителна зона III включва областите с най-високата степен на риск от разпространение и ограничителните мерки са най-тежки.

Карта 1: Регионализация във връзка с разпространението на АЧС в Европа в съответствие с последното изменение на Приложение I към Регламент (ЕС) 2023/594 (ОВ L 2024/483 от 06.02.2024 г.). Източник: DG SANTE.

2. Министерството на транспорта и съобщенията (МТС)

Отговорните структури докладваха, че са предприели необходимите действия по изпълнение на заложените мерки в съответствие с извършваните от тях дейности. Продължава провеждането на инструктажи на служителите относно болестта и рисковете от нейното разпространение; поддържат се поставените информационни табели, а информация за болестта се представя и посредством листовки, ТВ екрани и други информационни средства. Извършва се необходимата дезинфекция на съоръжения и подвижен състав. Там където дружествата не разполагат със собствени съоръжения са сключени договори със специализирани фирми. Почиства се регулярно, като са осигурени контейнери за събиране и обезвреждане на странични животински продукти (СЖП). Поддържа се връзка с Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ)

към Българска агенция по безопасност на храните (БАБХ), а представители на структурите по места участват в работата на областните епизоотични комисии. На граничните пунктове се работи съвместно със служителите от Главна дирекция „Гранична полиция“ на Министерство на вътрешните работи, както и със служителите от ветеринарните власти към БАБХ.

Конкретните дейности в отделните структури се изразяват в следното:

Държавно предприятие „Пристанищна инфраструктура“:

На всички пристанищни оператори на пристанищни терминали, разположени в отговорните райони на корабоплаване по река Дунав и крайбрежието на Черно море, са предоставени насоки за правилното изпълнение на предприетите мерки и действия, залегнали в Плана. Заедно с това, с цел повишаване на осведомеността на превозвачите и пътниците на всички пристанищни терминали, са поставени информационни табели относно предотвратяване разпространението на заболяването Африканската чума по свинете (АЧС), като е спазено правилото единият от тях да бъде на официалния език на граничната страна на Република България, където е разположен ГКПП.

Относно дейностите по дезинфекцията, дезинсекцията, дератизацията и девастацията предприятието извършва ежедневно почистване и дезинфекция на пристанищните площадки, на които то е оператор. Ежедневно се провеждат и дейности по събирането и извозването на отпадъците, получени от корабоплавателна дейност, като по този начин се спазват стриктно заложените ангажименти на предприятието по Плана. Експерти от различните териториални поделения на предприятието са членове на съответната за региона „Постоянно действаща междуведомствена областна епизоотична комисия“.

Държавно предприятие „Национална компания Железопътна инфраструктура“:

На всички гранични пунктове се извършва профилактична дезинфекция на влизащите в страната влакови състави. Ежедневно се извършва такава и на всички гари, включително и на местата за изхвърляне на отпадъци. Дезинфекцията се осъществява от два до четири пъти дневно и се извършва с одобрен от Министерство на здравеопазването вирусоциден препарат. Поддържат се наличните информационни плакати и табели/постери за повишаване осведомеността на пътниците, относно опасността от разпространение на АЧС и забрана за внос на хранителни продукти чрез личния багаж на пътниците. Поставени са допълнителни съоръжения на всички гранични и крайни гари за събиране и обезвреждане на отпадъци.

Съгласно Плана, железопътните превозвачи са уведомени за опасността от разпространение на заболяването АЧС чрез хранителни животински продукти и СЖП и за необходимостта от събиране и унищожаване на реализирания отпадък.

Дейности от компетентността на летищните оператори:

На територията на летищните терминали на обособени места са разположени информационни табели с информацията на пет или повече езика (вкл. български, английски, немски, руски и др.).

Персонал на оперативните служби непрекъснато извършва огледи на терминалните сгради, като особено внимание се обръща на местата за изхвърляне на отпадъци от пътуващите. Във всички зали на терминалите са поставени достатъчно съоръжения за събиране на отпадъци, като същите са под постоянен контрол и регулярно се почистват. При констатиране на замърсяване с хранителни продукти от животински произход в залите на пристигащи пътници, незабавно се уведомяват дежурните служители на БАБХ, в чиито компетенции е унищожаването на отпадъка.

Извършва се периодично механично почистване на терминалите и дезинфекция на помещенията и повърхностите с дезинфектант съгласуван с Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ). Поддържа се връзка с ОДБХ към БАБХ. Представители на структурите по места участват в заседанията на областните епизоотични комисии.

При вноса на хранителни продукти от животински произход, ветеринарните власти към БАБХ по места се уведомяват предварително за предприемане на последващи мерки по компетентност.

3. Министерство на вътрешните работи (МВР), Главна дирекция „Гранична полиция“ (ГДГП)

Проверка за неправомерно въвеждане на живи животни и хранителни продукти, включително личния багаж на пътниците:

През 2023 година в Главна дирекция „Гранична полиция“, са изпълнени стриктно заложените дейности, съгласно разпределените отговорности.

На ГКПП е създадена организация и се изпълняват дейностите, определени в Плана, както следва:

1. Създадена е необходимата организация, служителите на „Гранична полиция“ в зоната на граничните контролно-пропускателни пунктове (ГКПП) да оказват съдействие на компетентните институции за ефективен граничен контрол с цел установяване на нерегламентирано движение през границата на живи животни и суровини/храни от животински произход. Оказва се съдействие съгласно Наредба № 24/28.12.2009 г. за реда и начините на взаимодействие между органите на националната ветеринарномедицинска

служба и МВР, с цел установяване на нерегламентирано движение през границата на живи животни, суровини и хранителни продукти.

2. Извършват се проверки, основани на база на оценка на риска на превозните средства, пратки, включително и на личния багаж на пътниците. Извършваше се анализ на риска на транспортни средства и личен багаж на пътниците, влизащи в Р България, като се осъществяваха мероприятия с цел превенция и недопускане на внос, включително и за лична консумация, на свинско месо, суровини и храни, съдържащи в състава си свинско месо, както и за ограничаване нерегламентираното придвижване на животни на територията на страната, причина за разпространението на заразни заболявания.

3. Своевременно се уведомяват структурите на БАБХ (ГИП) при съмнение/установяване на нерегламентиран внос/износ/транзит на животни/храни/продукти.

През 2023 г. при проверка на превозни средства и личен багаж на пътници, влизащи в страната са иззети общо 1 542,040 кг. продукти от животински произход: млечни продукти - 126,850 кг, месни продукти - 415,190 кг, свински кокали - 1000 кг. при извършени проверки инициирани от служители на Гранична полиция. Не са установени случаи на нерегламентиран износ/транзит на животни, храни и продукти от животински произход. При съмнение или установяване на нерегламентиран внос, износ и транзит своевременно се уведомяват структурите на БАБХ.

4. Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Национална полиция“

Контрол на практики/ дейности, представляващи риск за АЧС:

На Столична дирекция на вътрешните работи и Областните дирекции на вътрешните работи е разпоредено извършване на съвместни проверки с представители на БАБХ, както и други контролни органи, на територията на цялата страна. Проверките са относно нерегламентирана продажба на свинско месо и живи животни без съответното разрешение и придружаващите ги документи, на пазарите и чрез интернет. Служителите на МВР оказват съдействие на служителите на БАБХ, съобразно функционалната си компетентност, при спазване на закона за МВР и подзаконовите нормативни актове. При установяване на случай или подаване на сигнал за умрели животни, незабавно да се уведомява съответната ОДБХ.

С разпоредително писмо на главния секретар на МВР, за подобряване ефективността на извършваните проверки от служителите на МВР, при констатиране транспортиране на животни се проверява:

- По отношение на транспортните средства, превозващи живи животни: дали превозвача притежава валиден лиценз за превоз на живи животни (вид и капацитет); необходимата квалификация и валидни удостоверения за правоспособност.

- По отношение на транспортираните животни дали са налични: ушни идентификатори за едри преживни, дребни преживни и свине; инжектируем транспондер и паспорт за еднокопитни; ветеринарномедицинско свидетелство по образец — ЗХОЖ 140 за животни, които подлежат на индивидуална идентификация; ветеринарномедицинско свидетелство по образец — ЗХОЖ 9 за животни, които не подлежат на индивидуална идентификация (птици, зайци).

- По отношение на транспортираните фуражи (зърно, комбинирани фураж; фуражни суровини и други фуражи предназначени за хранене на животните) дали: превозното средство е регистрирано по Закона за фуражи и вписано в регистъра на операторите транспортиращи фуражи, фуражът се придружава с декларация за съответствие (при насипни фуражи) или етикет при пакетиранияте фуражи. При проверките се следи за спазване на изискванията за хуманното отношение към животните по време на транспортирането им.

Създадена е организация за обезпечаването на добър информационен обмен с други организации имащи отношение към темата, относно дейности, извършени по противодействие на усложнената епизоотична обстановка в страната по отношение на редица заразни заболявания по животните.

5. Министерство на вътрешните работи, Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“

През 2023 г. не е взимала участие в дейности свързани с изпълнението на мерките в Плана.

6. Агенция „Пътна инфраструктура“

През 2023 г. е възложено на пътноподдържащите дружества да предприемат необходимите действия, а именно: почистване на републиканските пътища в зона от 20 км. от ГКПП, почистване на аварийни площадки и площадки за отдих по основните пътни направления, поставяне на допълнителни съдове за отпадъци, извършване на дезинфекция, отстраняване на излишната крайпътна растителност и др. При констатиране на отпадъци, писмено се уведомяват ползвателите на търговски обекти да поддържат хигиена на територията им, както и да бъдат осигурени съдове за събиране на отпадъците и транспортирането им до съоръжение за тяхното третиране.

7. Агенция „Митници“

За периода от 01.01.2023г. до 31.12.2023 г. са извършени общо 25 390 бр. проверки. От тях 17 362 бр. проверки са извършени при влизане на пътници и въвеждане

на товари на митническата територия на Европейския съюз. Извършените проверки са на митническите пунктове, разположени на външна граница на ЕС, във връзка със спазването на митническото законодателство.

Митническите органи в сътрудничество с официалните ветеринарни лекари прилагат разпоредбите, произтичащи от правните актове на ЕС, свързани с официалния контрол по отношение на търговските пратки с животни, продукти от животински произход, зародишни продукти, странични животински продукти и производни продукти, сено и слама, които подлежат на официален контрол при въвеждане на митническата територия на ЕС, в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/625, както и контрола на личния багаж на пътниците и на малките пратки от стоки, изпратени до физически лица, които не са предназначени за пускане на пазара, за лична консумация и употреба, които се въвеждат или изпращат в ЕС, в съответствие с разпоредбите на делегиран регламент (ЕС) 2019/2122 на Комисията от 10 октомври 2019 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2017/625.

8. Министерство на околната среда и водите (МОСВ)

Дирекция „Национален парк Пирин“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Изготвени, поставени и периодично са подменяни, табели с информация за основните рискове от АЧС и минималните изисквания за биосигурност. Същите са на български език и английски език.

Събиране и унищожаване на отпадъци (от кошчета/контейнери)

Местата за отдих, къмпингуване и регламентирано палене на огън се проверяват и почистват регулярно от служителите на ДНП "Пирин".

Вземане, опаковане и транспортиране на проби от диви свине:

Организиран е контрол по взимане, опаковане и транспортиране на проби от диви свине при намиране на трупове или части от тях на територията на НП „Пирин“.

През 2020 г. всички служители на ДНП "Пирин" са преминали обучение за пробовземания и прилагане на мерки за обезвреждане на трупове на дива свиня.

Изготвен е списък с лица за контакт, с оглед координация и комуникация, във връзка с изпълнението на Плана. Разписан е протокол за действие при откриване на труп на дива свиня.

Извършване дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на територията на парка

През 2023 г. на територията на НП "Пирин" не са открити трупове на дива свиня. Със специализираните противопожарни УТВ-та се извършва регулярно дезинфекциране

на кътовете за отдих , местата за регламентирано палене на огън и местата за къмпингуване на територията на НП "Пирин" с препарат "Virkon-S".

Дирекция „Национален парк Рила“:

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Рила“

Парковите участъци са осигурени с лични предпазни средства, дезинфектанти, чували, стерилни контейнери за вземане на проби, ръчни пръскачки и др.

До момента на територията на парка не са открити трупове на диви свине и не е констатиран случай на АЧС.

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

Дирекция Национален парк „Рила“ разполага с транспортни средства, пригодени за извозване на трупове на диви свине до определените за загробване места и дезинфекция.

Местата за отдих и палене на огън на територията на парка се проверяват и почистват всеки понеделник, при необходимост и в останалите дни от седмицата от служителите на Дирекцията. На местата за отдих не се препоръчва поставянето на допълнителни контейнери и кошчета за отпадъци, поради опасност от разнасяне от дивите животни. На местата за отдих са поставени табели, указващи всички генерирани от туристите отпадъци, да бъдат събирани обратно в торбички и раници и да се изнасят извън територията на парка, до контейнерите за битови отпадъци в населените места.

Дирекция „Национален парк Централен Балкан“:

Изготвяне, поставяне и поддръжка на информационни табели:

На основните места за отдих по туристически пътеки на територията на Национален парк „Централен балкан“ и на входовете са поставени и се поддържат табели на български и на английски език. Табелите съдържат информация за основни рискове за АЧС и какви са минималните изисквания за биосигурност, като състоянието им се следи непрекъснато.

Извършване дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на територията на парка

През 2023 г. се извършва периодична дезинфекция на оборудване, превозни средства, както и кошчета на местата за отдих на територията на парка.

Намиране на трупове на диви свине или части от тях на територията на ДНП „Централен Балкан“

През 2023 г. на територията на парка не са открити трупове на диви свине. Служителите на отдел „Контрол и охрана“ са оборудвани с необходимите технически средства и дезинфектанти, преминали са обучение проведено от БАБХ през 2021 г. за

вземане на проби и прилагане на мерките за обезвреждане на трупове на открити мъртви диви свине.

9. Министерство на туризма

През 2023 г. Министерство на туризма изпълнява ангажиментите си за повишаване на осведомеността чрез провеждане на информационни кампании и срещи с туристическия бранш.

10. Български ветеринарен съюз (БВС)

Съсловна организация с членове регистрирани ветеринарни лекари (РВЛ), които упражняват ветеринарномедицинска практика и осигуряват: ветеринарномедицинско обслужване, поддържат списък на обектите обслужвани от РВЛ за съответната територията, уведомяват при установено нерегламентирано отглеждане; вземат и изпращат проби от домашни свине, отглеждани в животновъдни обекти, които обслужват; при съмнение или възникване на епизоотии или при проява на масова смъртност при животни в един или повече обекта РВЛ предприемат ограничителни мерки и уведомяват незабавно ОДБХ, БВС и кмета на общината и кметството, на чиято територия са обектите. Регистрираните ветеринарни лекари изпълняват разпорежданията на ОДБХ за профилактика, ограничаване и ликвидиране на епизоотии и други масови болести. Уведомяват ОВЛ при ОДБХ при установяване на животни, които представляват епизоотичен риск, извършват регулярни посещения в обектите, обслужвани от тях с честота определена след оценката на риска и съдействат на собствениците на обекти при изготвяне на планове за спешни мерки (контингенс-планове) на обектите, както и предоставят съвети и информация относно изискванията за биосигурност. На 21 март 2022 г. между ръководството на БАБХ и БВС е съгласуван образец на договор, съобразен с изискванията на чл. 137б от ЗВД, определени са ветеринарни лекари за всички населени места. В договора е регулирана и честотата на посещения в животновъдните обекти, представители на БВС са включени в общинските епизоотични комисии.

В ежедневната си работа регистрираните ветеринарни лекари постоянно осъществяват дейности свързани с повишаване на осведомеността, участват и в информационни срещи, заедно с официалните ветеринарни лекари в населените места. Българският ветеринарен съюз е партньор на Европейският орган по безопасност на храните и активно съдейства на кампанията „Да спрем Африканската чума по свинете“ за повишаване на осведомеността относно АЧС с цел достигане на актуална информация до повече ветеринарномедицински специалисти и животновъди.

11. Национално сдружение на общините в Република България (НСОРБ)

Актуализиране на терените за загробване при необходимост и публикуване на протокола на интернет страницата на съответната община:

През 2023 г. продължиха дейностите по изпълнение на разпоредбите на Наредба № 3 от 27.01.2021 г. относно реда за обезвреждане на страничните животински продукти и актуализиране на информацията за одобрените за целта терени. Констатирано е неяснота, относно диференцираното прилагане на наредбата досежно терените за разполагане на мобилни инсинератори и въобще по ползването на този способ за обезвреждане в бъдеще.

Инвентаризация на лични стопанства:

Болшинството местни власти своевременно са иницирали ежегодната инвентаризация на стопанствата тип „заден двор“ в сътрудничество с официалните ветеринарни лекари. За целта чрез информационните си средства НСОРБ е отправило настоятелни напомняния за инициране на процеса и надлежно предоставяне на данните на отговорните ветеринарни специалисти.

Информационни кампании:

През 2023 г. местната администрация, кметовете на населени места и кметските наместници се включват в разяснителните кампании и реагират на сигналите за нерегламентирано отглеждане на селскостопански животни, в т.ч. в изпълнение на наредбите на общинските съвети по реда на чл. 133 от ЗВД.

В допълнение от страна на НСОРБ е констатиран факта, че е налице всеобщо желание за възобновяване на междуведомствените информационно-образователни мероприятия под ръководството на БАБХ, каквито са провеждани в пика на разпространение на АЧС в периода 2018-2019 г. (преди налагане на ограниченията поради разпространението на Covid-19) и изразяват готовност за съдействие за провеждане на такива мероприятия.

12. Тракийски и Лесотехнически университет

Тракийски университет, гр. Стара Загора:

- Доц. д-р Георги Желев от секция „Епидемиология, инфекциозни болести и превантивна медицина“ към ВМФ на ТрУ е включен в състава на координационния съвет към Министъра на земеделието и храните за особено опасни болести по животните и зоонози (Заповед № РД09-865/22.08.2023 г. на министъра на земеделието и храните) и взема участие в дискусиите;

- Проведени са образователни курсове и семинари за земеделски стопани и заети в техните стопанства лица по теми, пряко свързани с превенцията и предотвратяване разпространението на АЧС: 1. „Противоепидемични мероприятия в животновъдни обекти: Дезинфекция, Дезинсекция, Дератизация.“; 2. „Ветеринарно-

медицински изисквания за превенция, контрол и ерадикация на заразни заболявания по животните и повишаване биосигурността на животновъдните обекти.“; 3. „Дивите животни като фактори за разпространение на заразни заболявания в страната. Биологична сигурност при ловни дейности. Преработка на месо и вътрешни органи. Реализация на получените животински продукти.“ Обученията са проведени в изпълнение на договор ВСОКОПР001-1.001-0004-С01 по Проект „Професионални обучения за земеделски стопани за надграждане на техните знания и умения, водещи до повишаване конкурентоспособността на техните стопанства“, финансиран от Програмата за развитие на селските райони 2014-2020, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони.

- В рамките на Националното ветеринарномедицинско изложение „БулВет Медика 2023“ проведено в гр. Стара Загора през месец октомври 2023 г., пред аудитория включваща собственици, ветеринарни лекари и работници в свиневъдни стопанства, от доц. д-р Георги Желев, ВМФ на ТрУ е изнесен научно образователен доклад на тема: *“Парадокси и предизвикателства в дезинфекционната практика”*, пряко свързана с ефективността на мерките за предотвратяване разпространението на АЧС в страната.

Лесотехнически университет, гр. София:

Всички преподаватели и специалисти, които имат пряко или косвено отношение към дейностите в Плана, системно извършват следните дейности:

- По време на лекционните курсове на студентите по специалността „Ветеринарна медицина“ представят всички аспекти свързани с контрола на болестта АЧС;
- Взимат участие в провеждането на информационни кампании сред собственици на животни, гледачи и ловци за превенция и предотвратяване на болестта;
- Извършват системен анализ на необходимостта от засилване на мерките на активния и пасивния надзор в зависимост от научните постижения в областта.

III. Заключение и изводи:

От предоставената информация е видно, че дейностите заложи в Плана се изпълняват в сътрудничество, съгласно компетенциите и правомощията на определените институции, заложените индикативни срокове се спазват, не са отчетени сериозни затруднения, необходимост от осигуряване на допълнителни финансови средства и изменение на заложените мерки. В резултат на междуинституционално сътрудничество, прилаганите мерки и извършен надзор в началото на 2024 г. от страна на ЕК е облекчена търговията и движението на живи свине и продукти добити от тях на територията на нашата страна.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с гореизложеното представям на Вашето внимание годишен доклад за извършените дейности през 2023 г., касаещи изпълнението на Решение № 313 от 9 април 2021 г. на Министерския съвет за одобряване на План за контрол и предотвратяване разпространението на заболяването Африканска чума по свинете в България за периода 2021-2023 г., и моля за неговото одобрение.

С уважение,

X

АЛЕКСАНДЪР ЙОЦЕВ
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР
Signed by: Alexander Mitkov Iotzev

